

νόμος

νόμος, ο, ουσ. [<αρχ. νόμος], ο νόμος. **1.** ό,τι θεωρείται ιερό, απαραβίαστο, ό,τι έχει αναντίρρητη δύναμη επιβολής: «ο νόμος του Θεού || ο νόμος σ' αυτό το μαγαζί είμαι εγώ, γι' αυτό δε σηκώνω αντιρρήσεις || ο λόγος του πατέρα του είναι νόμος γι' αυτόν». **2.** η αστυνομία, η δικαιοσύνη: «κάθε τόσο έχει προβλήματα με το νόμο». (Ακολουθούν 33 φρ.)·

- απ' αυτόν οι νόμοι κι οι προφήτες κρέμονται, το παν εξαρτάται από αυτόν: «αν θέλεις βοήθεια πήγαινε στον τάδε, γιατί απ' αυτόν οι νόμοι κι οι προφήτες κρέμονται»·

- δάσκαλε που δίδασκες και νόμο δεν εκράτεις, βλ. λ. [δάσκαλος](#)·

- δεν έχει ούτε πίστη ούτε νόμο, βλ. λ. [πίστη](#)·

- έγινε νόμος, καθιερώθηκε κάτι από την εμπειρία που αποκτήθηκε. (Λαϊκό τραγούδι: κάθε πράγμα στον καιρό του και τον Αύγουστο κολιός στη ζωή **έγινε νόμος** και δε γίνεται αλλιώς)·

- είμαι εκτός νόμου, είμαι παράνομος: «στον καιρό της χούντας, πολλοί απ' την παρέα μου ήταν εκτός νόμου || αν χτίσω σ' αυτό το οικοπεδάκι που δεν είναι οικοδομήσιμο, τότε θα είναι εκτός νόμου»·

- είναι νόμος, βλ. φρ. έγινε νόμος·

- εν ονόματι του νόμου, βλ. λ. όνομα·

- η ανάγκη λύει νόμο, βλ. λ. [ανάγκη](#)·

- θέτω εκτός νόμου (κάποιον ή κάτι), χαρακτηρίζω κάποιον ή κάτι παράνομο: «ο εισαγγελέας έθεσε εκτός νόμου όλους τους καταπατητές των δασών || η χούντα έθεσε εκτός νόμου όλα τα πολιτικά κόμματα»·

- και με το νόμο, βλ. φρ. κανονικά και με το νόμο·

- κανονικά και με το νόμο, σύμφωνα με το νόμο, καθ' όλα νόμιμα, νομότυπα: «όλες του τις δουλειές τις κάνει κανονικά και με το νόμο»·

- νόμος είναι το δίκιο του εργάτη, βλ. λ. εργάτης·

- ο άγραφος νόμος, **α.** ο νόμος που δεν υπάρχει γραμμένος σε κανέναν νομικό κώδικα, αλλά που επιβάλλεται από την καθιερωμένη ηθική, από τους εθιμικούς κανόνες της ζωής και που πολλές φορές, λαμβάνεται σοβαρά υπόψη από το δικαστήριο. **β.** οι ιδιαίτεροι κανόνες της πιάτσας που έχουν διαμορφωθεί από την καθιερωμένη ηθική της παράνομης ζωής: «ο άγραφος νόμος της πιάτσας επιβάλλει το νόμο της σιωπής»·

- ο εκτός νόμου, **α.** ο παράνομος: «μαζεύτηκαν όλοι οι εκτός νόμου κι έκαναν ολόκληρο συνδικάτο». **β.** (στη γλώσσα της φυλακής) ο τρελός: «κάθε φορά που έρχεται στο θάλαμο αυτός ο εκτός νόμου, όλοι μας καθόμαστε στ' αβγά μας»·

- ο θείος νόμος, βλ. φρ. ο Νόμος του Θεού·

- ο λόγος του είναι νόμος, βλ. λ. [λόγος](#)·

- ο νόμος είναι νόμος, ισχύει το ίδιο για όλους: «παρά την υψηλή κοινωνική θέση σου, δεν μπορώ να παραβλέψω αυτή την παρανομία σου, γιατί ο νόμος είναι νόμος»·

- ο νόμος της ζούγκλας, το δίκαιο του ισχυρότερου: «στις μεγάλες πόλεις επικρατεί ο νόμος της ζούγκλας»·

- ο νόμος της νύχτας, η συμπεριφορά και οι συνήθειες του κόσμου που έχει δραστηριοποιηθεί επαγγελματικά τη νύχτα ή σχετίζεται με τα κέντρα διασκέδασης, τα μπαρ, τις χαρτοπαιχτικές λέσχες: «όποιος παραβαίνει το νόμο της νύχτας το πληρώνει πολύ ακριβά»·
- ο νόμος της σιωπής, ο πρωταρχικός κανόνας της πιάτσας, που επιβάλλει απόλυτη σιωπή για κάθε παράνομη ή εγκληματική ενέργεια των ανθρώπων του υποκόσμου: «όποιος παραβαίνει το νόμο της σιωπής, μέσα σε λίγο καιρό τον βρίσκουν σε κάποιο χαντάκι»·
- ο νόμος του αίματος, βλ. λ. βεντέτα·
- ο Νόμος του Θεού, οι αρχές της χριστιανικής θρησκείας, ο λόγος του Θεού που παραδόθηκε στους ανθρώπους με τις Δέκα Εντολές: «τηρεί με ευλάβεια το Νόμο του Θεού»·
- ο νόμος του Λιντς, βλ. λ. [λιντσάρω](#)·
- ο νόμος του ποδοσφαίρου, λέγεται στην περίπτωση που, ενώ η μια ομάδα επιτίθεται συνεχώς και χάνει σωρεία ευκαιριών, στο τέλος με ένα αναπάντεχο γκολ κερδίζει το παιχνίδι η άλλη ομάδα·
- όπως ορίζει ο νόμος, σύμφωνα με το νόμο: «για να έχουμε το κεφάλι μας ήσυχο, όλα θα γίνουν όπως ορίζει ο νόμος»·
- όργανο του νόμου, βλ. λ. [όργανο](#)·
- παίρνω το νόμο στα χέρια μου, αυτοδικώ: «όποιος παίρνει το νόμο στα χέρια του, θέτει αμέσως τον εαυτό του εκτός νόμου»·
- πάω με το νόμο, ενεργώ σύμφωνα με αυτό που ορίζει ο νόμος: «όποια δουλειά και να κάνω, πάω πάντα με το νόμο κι έτσι έχω το κεφάλι μου ήσυχο»·
- πέφτει βαρύς ο πέλεκυς του νόμου, εφαρμόζεται αυστηρά, σκληρά ο νόμος, ο νόμος τιμωρεί αυστηρά, σκληρά: «ο δικαστής δε χαρίζεται σε κανέναν, κι όταν κάποιος είναι ένοχος πέφτει σκληρά ο πέλεκυς του νόμου»·
- σ' όλα υπάρχει νόμος εις τα μάτια όχι όμως, κανείς δεν μπορεί να επιβάλλει σε κάποιον να μη βλέπει, να μην παρακολουθεί κάτι, ιδίως όταν αυτό διαδραματίζεται δημόσια. Ως απάντηση στην παραπάνω φρ. δίνεται η ακόλουθη: και σ' αυτά υπάρχει νόμος, όταν βλέπουν παρανόμως·
- σκληρός ο νόμος αλλά νόμος, δηλώνει τον υποχρεωτικό κανόνα της πολιτείας: «σκληρός ο νόμος αλλά νόμος, γιατί διαφορετικά δε θα μπορούσε να υπάρξει ευνομούμενη πολιτεία»·
- το μακρύ χέρι του νόμου, βλ. λ. [χέρι](#)·
- το χέρι του νόμου, βλ. λ. [χέρι](#)·
- τόπου συνήθεια νόμου κεφάλαιο, βλ. λ. [συνήθεια](#)·